

Kiertotaloutta ohjaavat EU-säädökset ja kansallisen kiertotalouslain valmistelu

Puhtaan siirtymän ja energian koulutus 13.5.2025

Taina Nikula, YM

Agendalla

- **Agendalla:**

- EU-säädökset
- Komission suunnitelmat 2024-2029
- Kiertotalouslain valmistelu

- **Pohdintaan:**

- Mikä tai mitkä EU:n aloitteista (direktiivi tai asetus) vaikuttavat omaan työhösi ja miten?
- Mitä ohjauskeinoja mielestäsi tarvittaisiin EU:ssa tai kansallisesti, jotta voisimme vähentää luonnonvarojen käyttöä sekä edistää kiertotaloutta ja kiertotalousmarkkinoita?

EU kiertotaloutta edistävä lainsäädäntö

Miksi

90%

of biodiversity loss is caused by resource extraction and processing

Up to 80%

of products' environmental impacts are determined at the design phase

11.8%

the current circular material use rate in the EU

Over 60%

of GHG emissions are linked to material extraction, processing, and manufacturing (EEA)

EU:n kiertotalouspolitiikka

Luonnonvarat ja resurssitehokkuus

- Teollisuuspäästöasetus (IED)
- Biotalousstrategia
- Tekstiilistrategia

Käyttösuusvelvoite

- Akkuasetus
- Kriittiset raaka-aineet
- Muovipullot

Nopea luvitus

- Nollapäästöasetus
- Kriittiset raaka-aineet

Kierrätystavoitteet eri jätelajeille

Elinkaarinäkökulma

- Ekosuunnitteluvaatimukset
- Digitaalinen tuotepassi
- Ajoneuvojen kiertotalousasetus
- Rakennustuoteasetus

Kuluttajat

- Viherväittämät
- Vihreän siirtymän kuluttajasuoja
- Korjausoikeus

Sektori-integraatio

- Teollisuusstrategia

Julkiset hankinnat

- Pakolliset kriteerit ekosuunnittelu ja akut
- Ajoneuvojen hankintadirektiivi

EU:n suunnitelmat

- Kiertotaloussäädös
- 'Hubit' (kriittiset raaka-aineet, alueiden väliset)
- Kiertotalousaste 24 % v. 2030 mennessä

Teollisuuspäästödirektiivi (IED)

((EU)/2024/1785 - kansallisesti voimaan 1.7.2026)

- Direktiivin tavoitteena on vähentää teollisuuden päästöjä ja se asettaa vähimmäisvaatimukset yrityksille, jotka tarvitsevat ympäristöluvan (Suomessa noin 900 yritystä).
- Ytimessä ovat toimialakohtaiset **BAT-päätelmät**, jotka ovat ohjaavat ympäristölupien ehtoja ja päivittämistä.
- Uutta:
 - **Soveltamisala** (mineraalikaivokset ja kaatopaikat)
 - Direktiivin uusissa tavoitteissa korostuu resurssitehokkuuden parantaminen sekä kiertotalouden edistäminen.
 - Teollisuuslaitosten/-yritysten tulisi laatia siirtymäsuunnitelma vuosille 2030-2050 liittyen siirtymään kohti puhdasta tuotantoa, **kiertotaloutta** ja ilmastoneutraalia toimintaa.
 - Uusi **teollisen innovaation tutkimuskeskus** (INCITE) edistää innovatiivisten teknologioiden käyttöönottoa suurissa teollisuuslaitoksissa ml. kiertotalous.

Tuotteisiin, materiaaleihin ja jätteisiin liittyviä EU:n lainsäädäntöuudistuksia (1/2)

Rakennustuoteasetus ((EU) 2024/3110 - voimaan 7.1.2025)

- Tuotteille asetetaan harmonisoidut vaatimukset ja valmistajan on laadittava rakennustuotteelle ilmoitus sen suoritustasosta.
- Uudistuksessa korostetaan rakennustuotteiden elinkaaren pidentämistä, uudelleenkäytettävyyttä ja kierrätettävyyttä.
- Digitaalinen tuotepassi.

EU:n akkuasetus ((EU) 2023/1542 - soveltaminen alkanut 02/24)

- Akkujen on oltava helposti irrotettavissa ja vaihdettavissa laitteissa. Kuluttajalla on oltava mahdollisuus vaihtaa akun ilman erikoistyökaluja tai -osaamista.
- Valmistajien täytyy laskea ja ilmoittaa akkujen hiilijalanjälki, ja akkujen mukana on toimitettava ympäristötietoja. Akuille asetetaan vähimmäiskierrätyspitoisuuksia.
- Akussa käytettävien kriittisten raaka-aineiden (esim. litium, koboltti, nikkeli) hankinnassa on noudatettava vastuullisuusvelvoitteita ja akkumateriaaleille on asetettu tiukennettuja kierrätystavoitteita.
- Akkuihin tulee liittää digitaalinen akkupassi.
- Tuottajilla (valmistajilla, maahantuojilla) on laajennettu vastuu akkujen koko elinkaaresta.

Tuotteisiin, materiaaleihin ja jätteisiin liittyviä EU:n lainsäädäntöuudistuksia (2/2)

Jätedirektiivin muutosehdotus (COM(2023) 420, ehdotus 5.7.2023, sopu trilogissa saavutettu, kansallinen lainsäädäntö aikaisintaan 2027 alussa)

- Maita sitovat vähentämistavoitteet elintarvikejätteen vähentämiseksi 2020 vs. 2030 - 10 % elintarviketeollisuudessa; 30 % henkilöä kohden yhteisesti ruoan vähittäis- ja muussa jakelussa, ravintoissa ja ruokapalveluissa sekä kotitalouksissa.
- Tekstiili- ja jalkine tuotteiden tuottajavastuu - tuottajavastuujärjestelmän perustaminen jäsenmaissa 30 kk kuluessa, tuottajille vastuu tuotteiden keräys- ja jätehuollon kustannuksista.

EU:n uusi pakkaus- ja pakkausjäteasetus ((EU) 2025/40 - hyväksyntä 2025, sovellettavaksi 2026)

- Tavoitteena vähentää pakkausjätettä merkittävästi (tavoitteet 5-15% vähemmän vuosien 2030-2040 aikana, muovikasseja max 40 kpl), edistää kiertotaloutta ja uudelleenkäyttöä tuotekohtaiset kestävyys- ja merkintävaatimukset (mm. kierrätettävyys, uudelleenkäyttö)
- Tietyille aloille (takeaway-ruoka, juomat, kuljetuspakkaukset) asetettu uudelleenkäytettävien pakkausten osuustavoitteita.
- Kierrätys suunnittelu (ei tyhjää tilaa, tietyt kertakäyttötuotteet kielletty, kierrätyskriteerit)

Ekosuunnitteluasetuksen (ESPR) uudistus tekee kestävästä tuotteista valtavirtaa EU:ssa ((EU) 2024/1781)

- **Tavoitteena tuotteiden ympäristöystävällisyys-, kiertotalous-, energiatehokkuus- ja elinkaariajattelua sekä lisätään tuotteista saatavaa tietoa.** Tavoitteena saada kaikkein huonoimmat ja lyhytikäisimmät tuotteet pois EU:n markkinoilta.
- **Kestävästä, korjattavista, uudelleenkäytettävistä** ja turvallisesti kierrätettävistä tuotteista uusi normaali 2030 mennessä.
 - etusijalla ICT-laitteet, tekstiilit & huonekalut, teräs, sementti, kemikaalit
- Vaatimuksia mm. kierrätysmateriaalien sekoitevelvoitteesta, uudelleenvalmistuksesta ja kierrätyksestä.
- **Kielletään myymättömien kestokulutustavaroiden hävittäminen 19.7.2026.**
- **Digitaalinen tuotepassi**, jonka kautta jaetaan tietoa koko arvoketjussa.
- **Julkisille hankinnoille** tulee kestävyystavoitteita.
- Tuoteryhmäkohtaisista delegoiduista säädöksistä **ensimmäiset voimaan aikaisintaan 19.7.2025**, soveltaminen aikaisintaan 2027/2028.

Kuluttajien mahdollisuuksien lisääminen

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi ((EU) 2024/825) uudistaa kuluttajansuojaa:

- **kieltää yleiset ympäristöväittämät**, kuten ”ympäristöystävällinen”, ”vihreä” ja ”ilmastoneutraali”.
- tulevaisuudessa sallitaan ainoastaan **virallisiin sertifiointijärjestelmiin** perustuvat, rekisteröidyt tai viranomaisten vahvistamat kestävyysmerkit.
- **kieltää tuotteiden hiilineutraalisuusväittämät** sekä ilmastoväittämät, jotka perustuvat päästökompensatioon. Yritykset eivät voi väittää tuotteidensa olevan esimerkiksi ”hiilineutraaleja” pelkästään kompensointitoimenpiteiden perusteella.

Tavaroiden korjattamisdirektiivi ((EU) 2024/1799) – Right to repair

- Eurooppalainen **korjaustietolomake** ja verkkoalusta helpottamaan korjauspalveluiden löytämistä.
- **Korjausvelvollisuus** - Valmistajan korjattava kuluttajan pyynnöstä tavaroita direktiivin vaatimusten mukaisesti (pyykinpesu- ja astianpesukoneet sekä pölynimurit); velvollisuus tarjota varaosia ja työkaluja kohtuuhintaan sekä tietoa korjausten hinnoista.

Vihreät väittämät –direktiiviehdotus ((KOM/2023/166)

- Ympäristöväitteet perustettava **tieteelliseen näyttöön huomioiden koko elinkaari** ja keskeiset ympäristövaikutukset.
- Väittämät **todennettava ennakkoon** kolmansilla osapuolilla.
- Jatkossa vain EU:n laajuiset, hyväksytyt ympäristömerkit olisivat sallittuja.

EU:n taksonomia = kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmä

- Tekniset arviointikriteerit sille, millä edellytyksillä taloudellista toimintaa pidetään **kestävyyttä merkittävästi edistävänä**.
 - 14 eri aihetta, joissa yli 100 eri toimintoa, mm. tuotanto, maa- ja vesirakentaminen, rakentaminen/rakennukset, kunnostaminen, jätevesihuolto, jätehuolto ja palvelut.
 - Lisäksi kriteerit sille aiheuttaako kyseinen taloudellinen toiminta merkittävää haittaa millekään muulle ympäristötavoitteelle.
- **Tavoitteina** ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, vesi- ja merivarojen suojeleminen, kiertotalouden edistäminen, ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen sekä ekosysteemien ja biodiversiteetin suojeleminen (DNSH-kriteerit).
- Kriteerit voivat täydentyä ajan myötä esim. uusien toimintojen lisäämisellä, kun tieto, tutkimus ja teknologia kehittyvät ja nähdään miten politiikkatavoitteissa pysytään.

CRM-asetus

KOM(2023) 160

- Kriittisten raaka-aineiden päivitetyn luettelon lisäksi luetellaan strategiset raaka-aineet, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä Euroopan vihreiden ja digitaalisten tavoitteiden kannalta merkittävien teknologioiden sekä puolustus- ja avaruussovellusten kannalta ja joihin mahdollisesti kohdistuu toimitusriskejä tulevaisuudessa.
- Jäsenmailta edellytettäviä toimia:
 - Pantava täytäntöön kansallisia toimenpiteitä, joilla **parannetaan runsaasti kriittisiä raaka-aineita sisältävän jätteen keräämistä ja varmistetaan sen kierrätys** kriittisiksi uusioraaka-aineiksi.
 - Jäsenmaiden ja yksityisten toimijoiden on tutkittava mahdollisuuksia **hyödyntää kaivannaisjätteestä** peräisin olevia kriittisiä raaka-aineita nykyisessä kaivostoiminnassa mutta myös aiemmillä kaivosjätealueilla.
 - **Kestomagneetteja sisältävien tuotteiden on täytettävä kiertoa koskevat vaatimukset**, ja niissä on annettava tietoa kierrätettävyydestä ja kierrätetystä sisällöstä sekä raportoitava tästä komissiolle SER-direktiivin raportoinnin yhteydessä.

Komission suunnitelmat

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Komission työsuunnitelma

- Työsuunnitelmassa on todettu, että luonnon köyhtyminen heikentää yhteiskuntien kestokykyä, joten **luonnon suojelemista ja kiertotalouden vahvistamista on jatkettava**, jotta kilpailukyky kasvaa ja planeetta voi paremmin.
- Puhtaan teollisuuden ohjelmassa **(CID) kiertotalous tulee olemaan prioriteetti**, ja komission tavoitteena on tehdä EU:sta maailman johtava alue kiertotaloudessa vuoteen 2030 mennessä.
- Komission tavoitteena on nostaa materiaalien **kiertotalousaste nykyisestä 11,8 prosentista 24 prosenttiin** vuoteen 2030 mennessä.

Puhtaan teollisuuden ohjelma (Clean Industrial Deal CID)

- **EU:n kiertotaloussäädöksen** tavoitteena on merkittävästi edistää kiertotaloussiirtymää hyödyntäen EU:n sisämarkkinoita. Tavoitteena on esimerkiksi parantaa kierrätettyjen raaka-aineiden laatua, lisätä niiden saatavilla olevaa määrää ja helpottaa niiden liikkumista sisämarkkinoilla. Säädöksen tarkoituksena on mm. tukea kriittisten raaka-aineiden talteenottoa sähkö- ja elektroniikkaromua koskevia sääntöjä uudistamalla.(Q4/2026)
- **Kestävien tuotteiden** sisämarkkinoiden kehittäminen.
- **Teollisuuden hiilestä irtautumista vauhdittava säädös** (Industrial Decarbonisation Accelerator Act) tähtää **teollisuuden luvituksen nopeuttamiseen** ja tuo mukanaan uusia kriteerejä, jotka vahvistavat kestävyyttä ja kriisinkestävyyttä energiantensiivisillä aloilla. Näiden kriteerien (esimerkiksi puhtaus, kestävyys, kiertotalous ja kyberturvallisuus) tavoitteena on lisätä kysyntää Euroopassa valmistetuille vähäpäästöisille tuotteille. (Q4/2025)

Komission suunnitelmat (CID)

2(2)

- Teollisuuden siirtymää pyritään vauhdittamaan **lisäämällä EU-rahoitusta ja yksityistä rahoitusta sekä uudistamalla valtiontukisääntelyä**. Uuden teollisuuden hiilestä irtautumispankin (Industrial Decarbonisation Bank) tavoitteena on saada aikaan yli 100 miljardin euron rahoitus. (Q2/2026)
- Perustetaan **keskus tukemaan EU:n kriittisten raaka-aineiden yhteishankintoja**. (Q4/2026)
- **Vihreä arvonlisäverohanke** etsii ratkaisuja käytetyissä tuotteissa maksetun arvonlisäveron huomioon ottamiseksi, jotta verotus kannustaisi edistämään kiertotalouden mukaisia ratkaisuja. (Q4/2026)
- Perustettavien **alueidenvälisen kiertotalouden keskusten** tarkoituksena on edistää kierrätysliiketoiminnan mittakaavan kasvattamista. (Q4/2026)

Kiertotalouslain valmistelu

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Työryhmä ja sidosryhmätyö

- Työryhmän kokoonpano:
 - Puheenjohtajisto: Anna-Maija Pajukallio & Jarmo Muurman
 - Sihteeristö: Jussi Kauppila & Olli Laukkanen
 - Kierrätysteollisuus ry, Suomen Kiertovoima KIVO, Suomen kuntaliitto, Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK, Suomen Yrittäjät, Teknologiateollisuus ry, SYKE, SITRA, PIR-ely, WWF, TEM, MMM, STM + YM:n asiantuntijoita
- Työryhmä toimii vuorovaikutuksessa jätealan ja kiertotalouden yhteistyöryhmän (JÄKKIn) kanssa
- Työryhmälle perustetaan tarvittaessa jaostoja: tuottajavastuujaosto perustettu 24.10.2024
- Aikatauluja
 - työryhmä 1.7.2024 – 31.12.2025
 - Tavoitteena HE-luonnos lausunnoille alkuvuodesta 2026, HE 8/2026 (mahdollinen budjettilaki)

Kiertotalouslain luonne

- **Lähtökohtana voimassa olevan jätelain (646/2011) kokonaisuudistus:**
 - jätelaissa säännöksiä, joiden sisältö tullaan säilyttämään sellaisenaan tai pienin muutoksin;
 - säännöksiä, joiden muuttaminen on haastavaa/mahdotonta: EU-sääntelystä tulevat velvoitteet (täytäntöönpano) ja terminologia;
 - toimivina pidetyt säännökset ja viimeaikaisesti uudistetut säännökset.
- **Samalla jätelaki on riittämätön kiertotaloussiirtymässä, joten uudistuksessa:**
 - pyritään parantamaan nykysääntelyn toimivuutta, missä mahdollista;
 - pyritään tekemään ratkaisuihin aikaa kestäviä (ml. tuleva EU-sääntely);
 - arvioidaan uutta sisältöä ja ohjauskeinoja, joilla lisäarvoa;
 - samalla uudistettaneen merkittävästi asetustason sääntelyä.

Työryhmässä käsitellyjä teemoja pähkinänkuoressa

Kiertotalouslain rakenne ja luonne

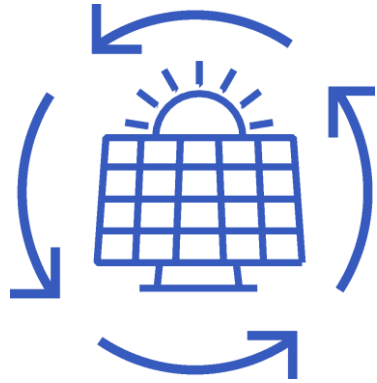
- Kuten jätelaki, sisältäisi jatkossakin aineellisoikeudellisia velvoitteita
- Laaja laki, johon siis sisällytettäisiin suuri osa työryhmän arvioitavaksi tulevasta lainsäädännöstä
- Kuten ns. puitesääntelyssä, voisi sisältää uusia tavoite- ja suunnittelusäännöksiä
- Avoinna on mm.: Missä määrin lisää tuotesääntelyä lakiin (huom. ekosuunnitteluasetus)

Sisältöteemoja

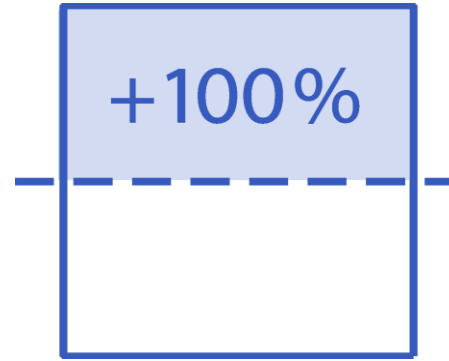
- Uudet kiertotaloustavoitteet lakiin?
- Ohjauskeinot lajittelun ja kierrätyksen parantamiseksi ja jätteenpolton hillitsemiseksi
- Muut ohjauskeinoteemat
 - esim. uudelleenkäyttö, uusiomateriaalit, **kytkennät muuhun lainsäädäntöön**, julkiset hankinnat
- Valvonnan ja seuraamussääntelyn kehittäminen

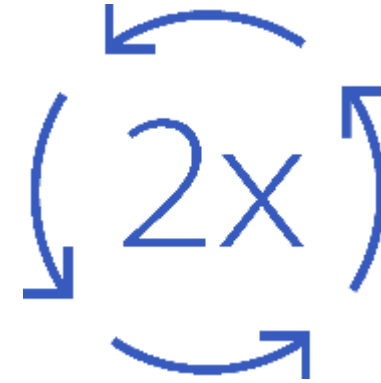
Esimerkkinä kiertotalousohjelman tavoitteet kansallisiksi tavoitteiksi

Uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus vähenee, ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö voi kasvaa siten, että kotimaan primääriraaka-aineiden kokonaiskulutus **ei 2035 ylitä vuoden 2015 tasoa.***

Resurssien tuottavuus kaksinkertaistuu vuoden 2015 tilanteesta vuoteen 2035 mennessä.

Materiaalien kiertotalousaste kaksinkertaistuu vuoteen 2035 mennessä.

* Vientituotteiden valmistukseen käytetyt luonnonvarat eivät kuulu tavoitteen piiriin.

Pohdintaan

- Mikä tai mitkä EU:n aloitteista (direktiivi tai asetus) vaikuttavat omaan työhösi ja miten?
- Mitä ohjauskeinoja mielestäsi tarvittaisiin EU:ssa tai kansallisesti, jotta voisimme vähentää luonnonvarojen käyttöä sekä edistää kiertotaloutta ja kiertotalousmarkkinoita?

Lisätietoja

- [Kiertotalouslaki](#) (Hankeikkuna)
- [EU Circular Economy](#)
- [Sustainable consumption](#) (EU)
- [Komission työsuunnitelma](#)
- [EU:n komission puhtaan teollisuuden ohjelma](#)

